

MORITANI SILAAMIN JAMAANE

Daroye- Aaxaaxu-Kiite

Xaalisinun do Losoyinden Sandigira

JAMAANARANKAAXU NAFAXA 2025

A daronte jamaanen yinmanke Mohamed ould Cheikh El Ghazouani

Losoyindixote, duumante : Anniyen ni na losoyinde fuumunte taga, a ga manankunmu ñaxatindini do na kiteraƙun maxawasa ku beenu ga xo soxe, tangiye do digiron gollin̄anfoonu, na haqilantaaxu xerexerente yoorindan duumaye

Jamaanen yinmanken xuuto II gondama

Sandigikaananke El Moctar Ould Djay

Faraaxundu kaananko beenu tooren ga da i sinma, na i ro bera, kuudo losoyinden do xalisi baganden maxawasa : Xalisi baganden kille, jamanjaagudun kille, kille kapanlenmaaxu jamanduranfo, sagallen kille, ñiiñen faraaxude, kiiten kisinden do kiitinde losoyindun gollanon da, ken banken killen faraaxunde.

Xaalisinun do Losoyinden Sandigi Sid'Ahmed Ould Bouh

Siine 2025 nafaxan anniyen taxasi dowlan

Xaalisi xulle baganden gatenana taafa be ga 76% bakka nafaxa bagande. Ken wa katono jamaanen renmun haqilen taaxundini fo be ga katta jamaanen siye xaalisinun kape, a yinme manankunmu xullun kanma, a ga ma killen kutu falle xaalisinu, kafumaqu ga ni. Ken do i su, duuroxotoyen fo kaananken be ga wuti, ken ni nan tugge, a yinme manankumu xullun ya.

Ke geesunde wa xotondini siye wutunde, anniyunun kaanataaxunden fo genmunte ken do kun anniyu xaalisin pallan ga gaddundini

Codioro Moussa N'Guenore
Sandigi faare ga losoyinden do xalisiinun
sandigira, a ga nafa topitene.

Moritani da du kini faraaunde, senbent, jaman xalisiinun topitande xuraye kanman kuudo jamaanen golle footinmanten xotonde do nan kafi Jamaanmeenaxa meeragenmu.

Gelle yeru, tooren wa kitaabe dabarini, a ga da a toxora « jamaanarankaaxun Nafaxa », a ga kafini nafaxanun siganun sanqinde jamon da ti Dowla nafaxa moxoneyen koyinde siine 2025.

Jamaanarankaaxun nafaxa katononaxafan xibaarinden facarini moxoneye ti sefexanne be ga joofene soron su, kuudo na Dowlan nafaxan tinkondi jamon ɗa, na a faamuye newondi do na a tigitinden xa fasonɗuntaaxu.

Ken noxo, na a saxu tanbanlenmaaxu fiiraxote be ga katta kille n°20186039, oktooburu 09 siine 2018, a ga saqa killimoxo gemunde be ga tejana xalisiinunkillu (LOLF= X.K). ken kille sigi na jokkindanlenmaaxu beenu ga jamangollaano katta jamon xalisiinun topitande.

Xalisiin taaxusartin yaa ni.

LOLF= X.F na fiiraxoto beenu ga katta moxogemunde ya koono, jomon nafaxanun yaaxabaganden koroosinde do jamanjaatintinde.

Ku fiiraxoton xawa darone ya gelli fanka yaaxabagandan kaara do killisindan do killikiitikkille ba . LOLF= X.K Facarindini noxo be juggaunde moxo ga saqa soron kanma, i ga ma fiiraxoto ku daro.

Siine 2025 jamaanarankan nafaxa xottu kaananko ftanfansisindun koyi ! ken do i nuxudufo. Kitaabe ke wa a koyini xadi, Dowlan ga buuru golliñaana kurunban tugaado fanan tugana moxo be.

Jamaanarankaaxun nafaxa, taafillande tejana siine 2025 nafaxan golle, a wa xottu fatanfansini, i ga tejana nafaxa, a ga taxasindini katta losoyindun sikkano, kun wure ga ni na nafaxa moxogemundi ken do tooren kaanankanfiinu.

ROORAQE

Nafan na xaalisin ya noonini Dowlan ga a mulla na a kita (kitayu) siinen noxo do hirdu beenu sun a ga i ñaana ti ken xaalisi kuudo jamon bire-moxonun faraaxunde siine ke noxo.

Ke nafaxa n katta Dowlan deemana tini moxo senne, I golliraxon da, I gan xawa fo be ñaana siinen noxo jaman birayun di. Siinen noxo do a kare, Dowlan nan xawa koroosindu dabarini kuudo na a tu, ke be ga kaanantaaxu nafaxan noxo, a ga ña ti I moxo ti xaalisi be ga kini. A nda a ñi, a ga ma ña ti i moxo, ma a ma ña « few », a goliraxon nan xawa tini man da ? Ken noxo, a nan xawa killu wuttu, I ga saayindu munnanfanto dabarini kuudo ke be gan ñi xawa ñaana, a na ña jamon birau siren da. Siine 2025 nafaxa nan xawa deemandini

Jokkinde yaaxabagande, ken ga kitaabe di, I ga a xilli “xooroyijeye kille jiidiyitaxandinte 201-2030”. Kun ni jamon bire-moxonun faraaxunde Dowlan golliraxon faraaxunde, faraaxunde katta yoorindan fiinu do duudan dingiran maxawasande kun do gollindun Bangande.

Dowlan golliñana I xaalisin kugunden da kuudo na kato ñimini jamon haajunu, i ga kugunu kooto ku su.

line 2025 jamaanankaaxun nafaxa wa xottu yogonu fatanfansindun koyini I do I nuxudufo.

Ke kitaabe misaale ya koyini Dowlan gan xawa buuru golliñañaana kurunban tugaadon tugana moxo be do Dowlan hirdun yaaxabaganden koroosinden moxo ti Dowlan koroosinda xaalisin kaara (koroosindi fana)

I. Fatanfansindu dantanto do fiiraxoto munnafanto

1.1 Dowlan nafxan ni mani?

Dowlan nafxan ni kitaabe ya, tooren ga ti ga ti, I gan raw a xalisi be kitta (kitayu) do, a ga fo be mulla xo hirdu kuudo jamaanen maxawasanden fiinu sirondu xasu tanmi do fillo (12) noxo, na a wutu saawiye katta deesanburu. Hirdun do kitayun nan xawa ñekkono. Na a saxu Dawlan nafxan, tooren na politiki dabari lasoyinden maxawasand do jaman. Nafxan ña kille, o ga a xilli “xaalisiinun kille”, dinma, I nda a koyi dipitenu, i ga ti a siren ni ti woote.

Mani ni xaalisiinun kille?

Xaalisiinun killen ni, “parleman” gad a nafxan be “woote”. A na tooren yaamari, a na sagallun wutu, a na jamon hirdun ña siine noxo, a raw a killu tananu wuttu katta jamon xaalisiinun. Ken noxo, dipitenun raw a koroosindi, tooren ga ada fo be ña, a ga dantaxi, a gad a xaalisiin minnaffan bagandi moxo be.

1.3 Man ni jamaanarakaaxu nafaxa?

Jamaanarankaaxun nafan ni, kitaabe ya, Dowlan ga nafaxan fatanfansi-ni ti xanneye jaman ga a faamunu.

1.4 Man ni nafaxa kapamaxe?

Nafaxan kapamaxen ni dinmabe I nda jaman sawarannaaxu kuudo na a hanminun wutu kuudo nafaxan dabarinde. A gabe, dingiron kafonun ya nafaxa ni (Marannu do Meerinu).

I wa jamaanen renmun xa yaamari, i na a ko i ga fo be munda na a dabari i da, I dingira i na kato a toɗondini nafaxan noxo, i ga a moxogemunde.

1.5 RACHAD ni mani?

Jamanhirdu beenu ga gilli Dowlan nafaxa, i yaaxabaganden ñaana ti kille ya, a ga gilli hirdun topitande, i ga da toxora ti defondaade “RACHAD” (hirden killen siginden sorba)

1.6 kan kiitkillu kaananko n katta nafaxan dabarini na a yaaxen bagandi

Nafaxan dabarinden do a yaaxanbaganden saqa masalankittu datu ya kanma, I kaanankon ga ni jamaanen taaxusarti; killimoxogemunda n) 2018-039, okutooburu 09 siine 2018, a ga teɗa xalisinun killu;

- Kille n° 2021-84 deesanburu 29 siine 2021, a tigitini jamanjaagundun kille.
- Dekre n°2006-95 uttu 25 siine 2006, a ga kille sigindini jamanhirdenun topitanden da

- Dekre n° 2019-186 suliye 31 siine 2019, a ga saqa nafaxan topitanden killioogonten do da kille n°2010-044 suliye 24 siine 2010 bogu nonan saage a batte ken ga tenana jamanhirdun topitande do jamaanen jaatinde
- Dekre n°20226083 suwe 08 siine 2022, a ga kille
- N° 2021- 024 Deesanburu 22 siine 2010, q ga tenana jamanjaa-gundun kille.
- Arête n° R-029/MF Me 26 siine 1992, a gad a dowlan jaatin-den kaanataaxunden bangandi.
- Kafon arête n°773/MIDEC/MF Abril 18 siine 2012 a ga arete n° R018 saawiye 26 siine 1989 killun yogonu faraaxunu ku ga do meerinun nafaxanu nafaxan fiiraxoten joogo, wootenun mox-ogemunden kille, janjanqe, kinindimoxo do faraaxundu, yaax-bagandun killen do koroosinde.
- Kafon arête n°000619/MIDEC/MF Suliye 25 siine 2019, a ga kafon 2014 a ga kafon arete n°143/MIDEC/ SAAWIYE 20 siine 2014 bakka no, nan ro a batte a ga tenana nafaxan janjanqen do jaatinde be ga saqa dingiron do jamon golliraxo beenu ga xabiilanun naxa.

1.7 Nafaxan dabarinden killu kaanankan ni kannu ?

Nafaxan dabarinden bogukillun ni :

Bogulle 1

xuuton jamanbagande (PIP)

O na xuuton jamanbagande (PIP) dabarini, a ga kitaaben noxo, a ga tini Dowlan ga a mulla na ke be dabari xo bagande katta killu, xaranraxo, jaarekaanu, debun ponpenu k-d-m Siionon sikki beenu ga riini.

Bogulle 2

losoyinden xenpande naxaadunke

Losoyinden xenpanden na siga loogonten ya Maxankutunu, jamaanen losoyinde siinen noxo do siino beenu ga riini.

Bogulle 3

Nafaxan xenpande naxaadunke

Nafaxan xenpanden na kitayu gabun ya kaanataaxunu do maxawasanden kaanankafinu dukininto losoyinden da do jamankafo tooren da.

Bogulle 4

Nafaxan kitaaben xuuto naxaadunke (DPBMT)

Nafaxan kitaaben xuuto naxaadunken na siino sikki kitayu dugunton ya koyini, i ga taxandi, sagallun kuto xooro do alamaaninu (alamaaninun kitayu, alamaaninu kitanbalinu, kinindu, xaaლისawiraxon manankunmu, kitayu ga kontexerexeronto). A wa nafaxa taxandinten hirdun koyini ti hirdinkuto xooro (soro, xaaლისun like tanbon da, yokkun xobe do gollu, saagandu beenu ga a du, bagandu, xaaლისawiran hirdu do konten hirdu xerexerente).

Bogulle 5

bataaxe ga koyinin haqqe nafaxa.

Bataaxixibaarinda do nafaxan anbolokkun xaaლისun do losiyinden sandigin na xibaarindi ti safande (bataaxixibarinda) sandigi su (nafaxan anbolokku), a ga akitta kuudo, a ga i faarannaxunun dabarini, a ga na Dowlan manankunmun hagen xerexere. A na geesundu kini kuudo fiinun ga telle moxo be tooren ḡallun kanma.

Bogulle 6

sandiginun naxa finkonḡe

Meenaxan finkonḡun ni siga ya, sandiginun ga baxayini do golliraxo.

Bogulle 7

Sandiginun meenaxa finkonjun ni baxayiyun siga be ga soron

naxa, ku beenu ga nafaxan moxogemundini (nafaxa loogonten geesundira) do sandigiraanu bogumanto (ti geesundiraanu beenu ga sikki do xalisinu) ken ga tejana daron-den katta bataaxixibaarinda geesundu do « anbolokkunun » taxandinde gollun naxa. Xalisinun do losoyinden sandigi do i kaânlenmo na taaxu, i na a faayi, i ga gollun wuttu moxo be.

Bogulle 8

Nafaxan anniyen faayinden do a wutunde

Sandiginun finkonjun falle, xalisinun do losoyinden Sandigin na saado anniye katta nafaxa koyi Sandiginun taaxe. Sandiginun taaxen nda duŋe baxayiyun falle, ke be ga koyi, saado anniyen na ña nafaxan anniye. I na deŋe parleman banŋe (sartinka), i na a yaaxaraxura na a woote.

Bogulle 9

Parleman ga nafaxan wootene

Golle ya ni parleman (jamaanen sartinka) ga duŋayen kinni tore kuudo manankunmun kaanataaxunton ga muurini do i munnafanbagande. Siinen noxo. Wooten falle, nafaxan na ña kille, xalisinun kille, i ga a toŋondini (siŋe bangandi) ti jamaanen yinmanke.

Bogulle 10

jamaane yinmake na yameriye kini

Jamaanenyinmanken toŋondinde, parleman ga na nafaxan woote, jamaanen yinmanken na a siŋe, i na a bangandi. O na ti jamaanen yinmaken da nafaxan toŋondi.

Bogulle 11

Nafaxan taaxunde

Parleman ga da woote do jamaanen yinmanken da a toŋondi, nafaxan geesundira loogonten na xibaaren kini dingiro beenu , a ga i yaaxe bagandini (kitayun ragande / do hirdun dabarinde) i nafaxan da.

1-8 : Nafaxan yaaxen bakka kan moxo ?

Dowlan nafaxan yaaxen bakka ti xibaarindiyokke, i ga da a toxara hirdun bogukillun kafo (RACHAD), a ga golliñaanaano bogumanton jokkini me, i gasikki do Dowlan nafaxan hirdenun gollu. Nafaxan hirdun yaaxabaganden ñaana ti ku bogu killu beenu ga yere.

II. Dowlan na Buuru gollinaana kurunban tugaadofanan tugana kan moxo ?

II-1 – Man ni tugaado ?

Buuru gollinaanan tugaadon ni xalisi be dowlan ga a kinni a yi, xaso su, a ga da golle be dabari.

Tugaadofanan ni xalisi be buuru gollinaana kurunban ga a kitta taafana.

A nda a ñi buuru gollinaana kurunban ga ma tugaado kita gelli a ga gollinaana ; Dowlan na a tuga xasu danginto.

Tugaadonu beenu dowlan ga i tugana, i kafini soron hirdun ya bakka dowlan nafaxa.

II. 2 – Tugaadon kare kare mendu ?

Buuru gollinaanan tugaadon ni :

- Tugaadon lasili
- Tiɗanden muso
- Bibireran muso
- Tugaadonun kofumaqu (musundonu tananu, « primu », tugaadon jaaburo k-d- m) Masalankittun ga da i sigindi ma killiganko.

3 – Kan sigiranu n sikki do buuru gollinaanan tugaadofana tugande ?

Saado buuru gollinaana kurunban ga i tugaadofanan kitta, a kaayitinun nan xawa bakka ti sandigirabogumanto do ku sigiranu :

- Buuru gollen sandigira.
- Xaalisinun do losoyinden sandigira.
- Sigira be buuru gollinaana kurunban gagollinaana a noxo (tekinik sandigira)

II. 4 – Kan bogukillu ni, buuru gollinaana kurunban tugaadon ga bakka ti i ya ?

Bogukille 1

Buurungollen sandigiran na wutunden « Areten » bagandi.

- Buurungollen sandigiran ya na wutunden « Areten » dabarini, sandigin na a « siŋe »
- « Siŋanden » falle, kaayitinun na daga geesundira be ga sikki do haqun koroosinde kuudo i jaarande.

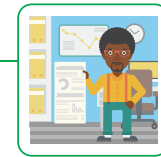

Bogukille 2

Buuru gollinaana kurunban xeyinde

- Geesundira be ga sikki do haqun koroosinden na safandi masinkillen noxo, i ga tini, kille be ga rondindini, a ga buuru gollinaananon do dowlan gollaanon sorogono, na xibaaru xoto wutu buuru gollinaana kurunba xeyi sandigira yi ma golliraqe.

I tini ken ya da rookitte

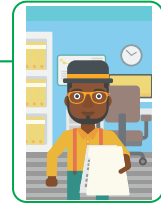

Bogukille 3

Buuru gollinaana kurunba gollen wutunde

- Sandigira ma golliraqe ke haadamaaxun manankunmen geesundiran na buuru gollinaana ke xeyi golliraxe.
- Buuru gollinaana kurunban na kiŋe gollira, golle wutte da.
- Geesundan na xibaarindi killen noxo, buuru gollinaana kurunban ga da gollen wutu koota be, a na kato « nimeru matrikili » kitta.
- Geesundan na gollen wutukootan seedantankaayiti kini a yi.

Geesundan na kaayitinun saaga buurungolle kuudo killen kутten dabarinde.

Bogukille 4

Toxoranden gollen kaayiti

- Buurungolle na kaayitinun su faayi, i ga da i saaga a yi gelli, i tinmanto ga ni.
- Buurugolle na buuru gollinaana kurunban toxoranden kaayitin dabari, a na a saaga xalisikoroosindira.
- Buuru gollinaanan ra wa sukkene do kaayitinu ma i siŋe bire.

Bogukille 5

Buuru gollinaana kurunban toxoranden kaayitin toŋonde ti xalisin koroosinda.

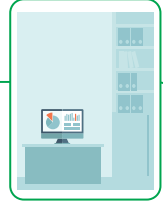
- Xalisin koroosindan na toxaranden kaayitin faayi, gelli, a sire ga ni.
- A nda a ŋi, a su siren ga ni, a na toŋondi, na a saaga buurungolle.

Bogukille 6

Toxoranden kaayitin siñande ti sandigi be ga sikki ti buurungolle.

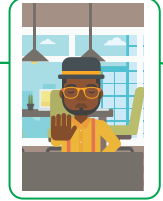
- Sandigi be ga sikki ti buurungollen na buuru golliñañaana kurunban toxoranden kaayitin siñe.
- Kaayitinun na kafi tuugefiisibaane (FUR)

Bogukille 7

Sold geesundiran tugaadon moxogemunde

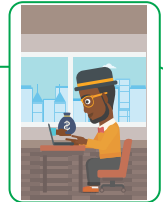
- « sold » geesundiran na (FUR) kita saado xasun karago(5)
- « sold » geesundiran na buuru golliñañaana kurunban tugaadofanan moxogemundi.
- « sold » geesundiran na « bondekees » tugaadon kaayitin xeyi xaalisi-sawira (tresor).

Bogukille 8

Xaalisawiran na tugaadon tuga

- Xaalisawiran na tugaadon kaayitinun (bondekees) kita, i ga giri «sold » geesundira.
- Buuru golliñañaana kurunban na ku kaayitinu ya ritini xaalisawiran na :
- Kartidantiten xawara, ma « paspoor » ma maxankuto seedanda.
- Toxoranden kaayiti.
- Gollen wutten taafanan seedantankaayitin xawara ;
- Ñanŋe golliran seedaatankaayitin saaxama ;
- Fiisitaagansanda (buurun golliñañaanon fiisin bera).
- Banken kitayen maxankuto (RIB) ;
- Golliñankarten xawara ;
- Xaalisawiran na ku kaayitinu su faayini ya saado buuru golliñañaanan ga tugene ;

IV. Jamaanen renmun n katta tawene nafaxan siginden killen kan moxo ?

Moritani noxo, nafaxan gollun taxasini ti killu xooro(4) naxati ya, i ga ni, tooren na nafaxan anniyen moxogemudi, parleman na nafaxan anniyen toɗondi, tooren na nafaxan yaaxen bagandi, do koroosinde, a ga gilli koroosindiraxoore do parleman. A siren ni, jamaanen renmun na nafaxan siginden killun faamu, i na kato baxayini, na tooren sugandinden deema, parlemanteerinun woote be ga katta xaalisi be ga kafi me do a munnafanbagande, jamaanen renmun ga tawene, ken wa sikki, nafaxan ga da i xanifiinun toɗondi ;

Jamaanen renmun tawayen ra wa ñaana ti dipitenu, dowlan golliraxo bogumanto (kutanu, Maron geesundidingiro, do kutadunko) do maxawasanto kun ga ni maranu, kutanu, meerinu kun do xibaarindiraxo (tele, rajo, surnalinu).

Jamaanen remun tawaye ti parlemanteerinu

Parlemanteerinu (Dipiten) ra wa sagarene do na jamaanen renmun xanifiinun kiñandi nafaxan kanma, i masalanɗun do i baxayiyun noxo, nafaxan nda kiñe parleman ɗa. Ken noxo, parlemanteerinun do jamon ra wa meefaraxundun dabarini kuudo i na jaman xotanun topite.

Jamaanen renmen tawaye ti dowlan golliraxo maxawasanto.

Jamaanen renmun ra wa tini i seeganu nan safandi, kuton yinmanko, maron geesundingiro do kutadunko, i ga i xibaarun segendini kanmu. Ken moxo, i na safandi katta dowlan seeganu, kun xa ra wa sagarene, na i haajun kaanadunkaaxu tagandu do yokku, na i kina anniyiwuttaano.

Jamaanen renmen tawaye ti jamankafonun kille.

Xasun sikki xuuton ni maxawasanden pala be gollun ga a noxo, kuudo debidunko biremoxon faraaxunde. Ken xuuto yaaxabaganden gilli ti marantaaxe (mara ma meeri) be wucen ga ni siino sikki(3). Xuuton siitini siine su ya, taaxen wooten falle. A wa banbene jamankafon gollun do bagandu beenu ya ni, i ga dingiran nafaxan moxogemundi. Siinon sikki xuuton wuti bakka maran moxogemunden xawaran ya do ñiiñen maxawasande be ga tigiti jamon hanminun ken dinma. Jamon wa tawene xawaran dabarinnde be ga i hanmijeyun rondini. Ken siga ya ni, jamaanen renmun ga tawene kuudo, i na i xanifin ro kitaabe ke di.

Jamaanen renmen tawaye ti xibaarindiraxo :

Kuudo na xibaaren kita, a ga katta dowlan nafaxa ma na i hanmikaanankon ko, jamaanen renmun ra wa munnafene ti xibaarindikillu : rajonu, telenu, surnalinu.

Jamaanen manankunmu (kitayu)

V 2025 Nafaxan sigi kan moxo?

Nan tuuge sikkannun do fiikaananko beenu ga koyi saado nafaxa, siine 2025, I da a sigindi manankunmun do hirdun kaara (manankunmu wa genme hirdenu) 116 872 310 000 MRU ≠ 107 715 545 255 mru SIINE 2024 NAFAXA. Siine 2025 nafaxa ga ti 9156 766 745 MRU. Ken santaasin ga ni 7,83% siine 2024 nafaxan danqa dooke.

Siine 2025 nafaxa teleno ti manankunmun kaara do hirdun kaara ti 116 872 310 000 MRU, ken ga taxandi sandigiranu 35, golliñanraqu 17.

Siine 2025 nafaxan manankunmu

Dowlan manankunmun ni kannu?

Dowlan nafaxan manankunmu ni alamaaninun kitayu (sagalle do wurusu) :
72 230 000 000 MRU

Kitayu alamaaninbalinu : 22 890 000 000 MRU

hirdu

fankamanun do marandun gollimoxo	55 653 000 000
jamaanen tanbon tononu do selladunko	4 619 310 000
baganden hirdu	2 900 000 000
nafaxalooqoten hirdun danma	51 190 000 000
kontexerexerenton hirdu xaaalisawira	5 410 000 000
kontexerexerente saagante	5 410 000 000

=

Kitayu

kitayu sagallu	72 230 000 000
kitayu sagallinbalinu	22 890 000 000
kitayu naaburiyinme	1 170 000 000
kinundu	8 800 000 000
konten manankunmun xerexerento xaaalisawira	5 410 000 000
kontoyun tugande	6 372 310 000

Dowlan manankunmun gilli minna ?

Alamaaninun kitayu

Tooren wa kitayu ragana, i ga giri sagallun do wurusunu beenu ga tuge nan giri jamaanen renmun do golliraqu, o na ku ya xilli deemandaano.

Ku sagallu teɓana tonon sagalle, luusingolle do julaaxu (BICà sagallu tugaadonun kanma, wurusunu, ñexe gaagaye jamanfalle do fiinu beenu ga bakka jamaane, wurusu xiimakafumante (TVA), wurusunu petoronun kanma, wurusunu xibaarind-ikillun kanma, wurusunu gaagefoonu bogonton ritininde jamaanen noxo.

Manankunmu walaha

Manankunmu	LFR 2024	PLF 2025	FARAXUNDE	
			UM	%
Dowlan nafaxan manankunmun Danma (kontoyun tugande	107 715 543 255	116 872 310 000	9 156 766 745	8,5
Dowlan nafaxan manankunmu Danma (kontoyun tugande	104 358 473 393	110 500 000 000	6 141 526 607	5,89
Alamaaninun kitayu	67 335 762 303	72 230 000 000	4 894 237 697	7,27
Kitayu alamaaninbalinu	22 761 250 021	22 890 000 000	128 749 979	0,57
Kitayu naaburiyinme	1 190 612 035	1 170 000 000	-20 612 035	-1,73
Kinindu	7 587 540 000	8 800 000 000	1 212 460 000	15,98
Anniy	6 857 430 000	7 270 000 000	412 570 000	6,02
Nafaxanun deemandaano	730 110 000	1 530 000 000	799 890 000	109,56
Xaalisawiran kontenun	5 483 309 034	5 410 000 000	-73 309 034	-1,34
Manankunmu xerexerento	3 357 069 861	6 372 310 000	3 015 240 139	89,82

3. Siine 2025 hirdenun taaxunde

Nafaxa hirdenu 2025 ni 116 872 310 000 MRU.

Ku hirdu nta xawa dangini manankunmu kaanataaxunto

Hirdenun sigi kan moxo ?

I sigi ti :

Jaman tanbonu tugande (10,44%)

Buuru gollifiaanon tugande (23,28%)

Yokkun xobe do gollu (10,28%)

Saagandu biresu (11,97%)

Hirdu bagande (43,79%)

Hirdu kontenun kanma (4,6%)

Siine 2025 Dowlan nafaxanun

Hirdun koyinde

Likku walaha

XOTANI CHARGES	LFR 2024	PLF 2025	FARAXUNDE	
			UM	
Fankamanun do maraanon Gollimoxo	55 958 054 917	55 653 000 000	-305 054 917	-0,55%
Jamantanbon tononu	4 137 280 976	4 619 310 000	482 029 024	10,44%
Do falle tanon tono	2 435 460 800	2 900 000 000	464 539 200	16,02%
Hirdu bagande	42 136 898 328	51 190 000 000	9 053 101 672	17,69%
Nafaxa loogonten hirden danma	102 232 234 221	111 462 310 000	9 230 075 779	8,28%
Xaalisawiran hirdun kontenu	5 483 309 034	5 410 000 000	-73 309 034	-1,36%
Xepa beega tanbo ado kininde rawa tuyiini				
Sumunde jonqolonqe	5 483 309 034	5 410 000 000	-73 309 034	-1,36%
Xeyindexerexerente nafaxa				
Dowlan nafaxan likkun danma	107 715 543 255	116 872 310 000	9 156 766 745	7,83%

2024 – 2025 Nafaxan telenonte

Toxonu	LF 2024	PLF 2025	
Dowlan nafaxan manankunmun danma / a wa kafini i ya (kontoyun	107 715 543 255	116 872 310 000	9 156 766 745
Dowlan nafaxa kitayu (kontoyun tugande ga nta a yi=	104 358 473 393	110 500 000 000	6 141 526 607
Tono keesu beega bakka nafaxa	98 875 164 359	105 090 000 000	6 214 835 641
Tono bakka fiscal	67 335 762 303	72 230 000 000	4 894 237 697
Nafaxaloogonten kitayu	22 761 250 021	22 890 000 000	128 749 979
Alamaaninun kitayu	7 566 108 059	7 560 000 000	-6 108 059
langiyen kitayu	3 150 161 636	2 860 000 000	-290 161 636
Gidun kitayu	7 396 414 101	7 370 000 000	-26 414 101
Taxandinten (tanbu saaganto, jinmaaxu, geejidunko)	4 648 566 226	5 100 000 000	451 433 774
Naaburiyinmen kitayu	1 190 612 035	1 170 000 000	-20 612 035
Kinindu	7 587 540 000	8 800 000 000	1 212 460 000
Anniyu	6 857 430 000	7 270 000 000	412 570 000
Nafaxan deemande	730 110 000	1 530 000 000	799 890 000
Kontexerexeronton kitayu	5 483 309 034	5 410 000 000	-73 309 034
Fuumunte / Kontoye (+, -)	-3 357 069 861	-6 372 310 000	-3 015 240 139
Dowlan nafaxan likkun danma	107 715 543 255	116 872 310 000	9 156 766 745
Nafaxaloogonten hirdenu	102 232 234 221	111 462 310 000	9 230 075 779
Hirdeduumanto	55 958 054 917	55 653 000 000	-305 054 917
Tugaadonu	25 805 116 886	27 130 000 000	1 324 883 114
Kitayun do gollu	12 172 000 000	12 023 000 000	-149 000 000
Saagandu duumanto	15 613 814 248	14 000 000 000	-1 613 814 248
Jamantanbon tononu	4 137 280 976	4 619 310 000	482 029 024
Selladunko	2 435 460 800	2 900 000 000	464 539 200
Noxodunko	1 701 820 176	1 719 310 000	17 489 824
Furban rabiyonu	2 367 123 783	2 500 000 000	132 876 217
Surumaadun hirde	42 136 898 328	51 190 000 000	9 053 101 672
Bagande be ga giri sella	10 595 180 000	11 490 000 000	894 820 000
Bagande be ga giri noxo	31 541 718 328	39 700 000 000	8 158 281 672
Kontexerexeron hirdu	5 483 309 034	5 410 000 000	-73 309 034

3-1. Soron hirdu

Soron hirdu siine 2025 da ni : 27 130 000 000 gd.

Ku hirdu wa jamangollun jokkinden toɗondini, i ga katta jamon ɗa. Baawo, tugaado ga nta, o nta polise kitta kuudo kisinde siginde sigaali jaaranda, i ga soron jaarana, sigaali xaranmoxe a ga marandini na fonnaxayun toɗo k.d.m

Soron hirdu kugunu ya siine su, baawo jamon hanminun xa kugunu ya, siine su, ken na buuru gollinɗaananon wutu dowlan da, siine 2025

Nafaxan da, hirdenun kugu ti 1.324 883 114 do siine 2024 naxa, kiguyen ɗa ti 5,13%

3-2. hirdenu beenu ga teɗana yokku do gollu xobe

Hirdenu beenu ga teɗana yokku do gollu xobe na katta dowlan golliraqun gollinɗanmoxon tigitinde. A wa tigitini dowlan hirdu faktiirun moxonma su, kun hirdu daga sigi siine 2025 12 023 000 000 gd.

I da naqasiye tu dowlan da.

3-3. Ke be ga katta saagandu

Dowlan na a dabarini dingiro dantanto ya da, tooren da a sigindi, i nafaxan noxo siine 2025 14. 000 000 000 gd

3-4. Hirdun bangande

Bagandun wa genme dowlan hirdu kuudo tagandu dabarinde xo killu, lokkolinu, jaarekaanu, tanbanɗu, ponpenun do tagandu tananu jamon hanmin ga I ya. Bagande hirdu beenu ga kaanataaxu, 2025 nafaxan noxo, i wa genme SCAPP 2021-2025 a ga ni 52. 190 000 000

Quelques grands projets 2025

3-4-1. Tooren anniyxooron baganden yogonu siine 2025 da

Anniyxooro beenu tooren ga da i wutu, i wa siga xote yi katta jamaanen losoyinden maxawasande do jamankafo. Kuto gabu ya n munafene ti i ya, baane su wa siga xotinte katta faraaxunde do maxawasandiduumante jamaanen da. Kun kuto taxasinto, a wa i noxo :

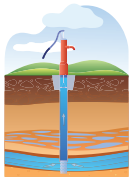
- Gunnen maxawasande
- Lusiningollen maxawasande
- Ñiiñen moxogemunde
- Haadamaaxu manankunmu
- Golliraxon maxawasande
- Anniyu ñaxatondonu

Bagande kuta su taxandi kutanlenmu xerexerento i ga sikki anniyu loogonto yaaxabagande

Kuta 1 : Gunnen maxawasande

Siine 2025 nafaxan da 6 856, 33 Miliyo ya ro gunnen maxanasande, a wa a noxo kuton do kutanlenmu.

jiinu (début do gunne)

1217,30 MILLIONS MRU

gunnen tagandu

641 MILLIONS MRU

soxe

3410,41 MILLIONS MRU

muurunde / tonqonde / sanqinde

415 MILLIOS MRU

yoorinda

304,81 MILLIOS MRU

naaburimaraye

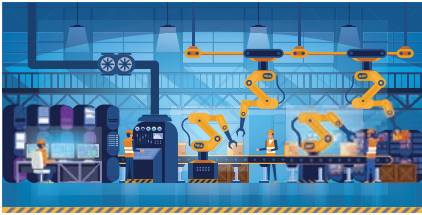

867,81 MILLIOS MRU

Kuta 2 : Luusinin gollen maxawasande

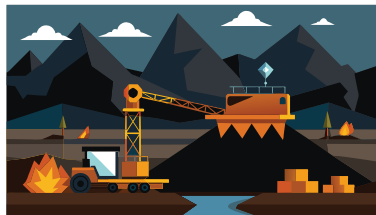
Fi be ga tejana ke kutta, siine 2025 nafaxan da 9 225, 16 Miliyo ya taqi a yi, a do i kutanlenmu

luusiningolle

20 MILLIOS MRU

Gide (SNIM nta a di)

219,53 MILLIOS MRU

tangiye

2206,82 MILLIOS MRU

kittirangolle

14,5 MILLIOS MRU

senbe

6695,3 MILLIOS MRU

julaaxu (jaagunde)

40 MILLIOS MRU

yaalaye

29 MILLIOS MRU

Kuta 3 : Niiñen moxogemunde

Siine 2025 nafaxan da 20 390, 82 Miliyo kini a yi, a do kutanlenmu

killun tagandu

5997,23 MILLIONS MRU

jiinu (debu) do seneyo

7629,58 MILLIONS MRU

bibirera / tagandu tiñandu

5761,57 MILLIONS MRU

xibaarinde

179,94 MILLIONS MRU

fuurakanpintanbero tagandu

336,98 MILLIONS MRU

waaxanun tagandu

180 MILLIONS MRU

Telefon xibaarinde

306,5 MILLIONS MRU

kuta 4 : Haadamaaxu manankunmu

5 177 , 84 Miliyo ya n kini haadamaaxu manankunmu siine 2025 nafaxan noxo, a do i kutanlenmu.

Marande

1422,45 MILLIONS MRU

kiite

134,1 MILLIONS MRU

naame

18 MILLIONS MRU

fonnanxayaaxu do fatanbaku

288,15 MILLIONS MRU

golle

1 MILLIONS MRU

saha do jamankafo xibaaru

2238,73 MILLIONS MRU

Kuta 5 : Sigiranmaxawasande

Golliraxonmaxawasanden do 5176, 28 Miloyo ya kitta bakka nafaxa, a do i kutanlenmu.

Marande demanden

24,16 MILLIONS MRU

duudankutan deemande

5152,11 MILLIONS MRU

Kuta 6: Anniyu ñaxatinto

Siine 2025 nafaxannoxo, a da 9373, 65 Miliyo ya kitta, a do i kutanlenmu

suusaaxu loogonte

9373 MILLIONS MRU

nafaxa xotonte baganden da 2025 ti Kuta do xalisibagandimoxo (MRU)

nafaxa xotonte baganden da 2025 ti Kuta do xalisibagandimoxo (MRU)

KUTA / KUTNLENME	haxe2025	% (*)	Manankumu	% (*)	Manankumu jamane falle				% (*)
			Jamane noxo		Prêts	Dons	Q.Dons	Total	
			Budget						
1. gunnen maxawasande	6 856,33	12,2	5 287,1	9,41	719,51	849,71	0	1 569,22	2,79
1 Soxe	3 410,4	6,07	2 639	4,7	460	311,4	0	771,4	1,37
2 gunnen tagandu	641	1,14	641	1,14	0	0	0	0	0
3 jiinu (début do gunne)	1 217,3	2,17	1 027,3	1,83	140	50	0	190	0,34
4 naaburimaraye	867,81	1,54	434,8	0,77	119,51	313,5	0	433,01	0,77
5 yoorinda	304,81	0,54	130	0,23	0	174,81	0	174,81	0,31
6 muurunde / tojonde / sanqinde	415	0,74	415	0,74	0	0	0	0	0
2 luusiningolle maxawasande	9 225,15	16,41	4 800,39	8,54	1 960,96	2 463,8	0	4 424,76	7,87
1 tangiye	2 206,82	3,93	1 562,5	2,78	0	644,32	0	644,32	1,15
2 Gide (SNIM nta a di)	219,53	0,39	204,33	0,36	15,2	0	0	15,2	0,03
3 luusiningolle	20	0,04	20	0,04	0	0	0	0	0
4 julaaxu (jaagunde)	40	0,07	40	0,07	0	0	0	0	0
5 senbe	6 695,3	11,91	2 930,06	5,21	1 945,76	1 819,48	0	3 765,24	6,7
6 kittirangolle	14,5	0,03	14,5	0,03	0	0	0	0	0
7 yaalaye	29	0,05	29	0,05	0	0	0	0	0
3 Niinēn moxogemunde	20 390,81	36,28	15 047,02	26,77	2 818,4	2 525,39	0	5 343,79	9,51
1 bibirera / tagandu/ tiqandu	5 761,57	10,25	5 721,02	10,18	0	40,55	0	40,55	0,07
2 jiinu (debu) do seneyo	7 629,58	13,58	3 354,74	5,97	1 950	2 324,84	0	4 274,84	7,61
3 killun tagandu	5 996,23	10,67	5 504,83	9,8	491,4	0	0	491,4	0,87
4 waaxanun tagandu	336,98	0,6	80,98	0,14	96	160	0	256	0,46
5 fuurakanpintanbero tagandu	180	0,32	180	0,32	0	0	0	0	0
6 xibaarinde	179,94	0,32	179,94	0,32	0	0	0	0	0
7 Telefon xibaarinde	306,5	0,55	25,5	0,05	281	0	0	281	0,5
4 haadamaaxu manankunmu	5 177,82	9,21	2 427,66	4,32	656,69	2 083,47	0	2 750,16	4,89
1 naame	18,28	0,03	18,28	0,03	0	0	0	0	0
2 kiite	134,1	0,24	74,1	0,13	0	60	0	60	0,11
3 Marande	1 422,45	2,53	639,97	1,14	294,24	488,24	0	782,48	1,39
4 saha do jamankafo xibaaru	2 238,73	3,98	971,88	1,73	316,85	950	0	1 266,85	2,25
5 golle	1 076,12	1,91	595,29	1,06	45,6	435,23	0	480,83	0,86
6 fonnaxayaaxu do fatanbakku	288,15	0,51	128,15	0,23	0	160	0	160	0,28
5 sigiranmaxawasande	5 176,28	9,21	4 892,74	8,71	110	173,54	0	283,54	0,5
1 Marande demanden	5 152,11	9,17	4 868,57	8,66	110	173,54	0	283,54	0,5
2 duudankutan deemande	24,16	0,04	24,16	0,04	0	0	0	0	0
6 anniyu ñaxatinto	9 373,62	16,68	7 245,09	12,89	896,2	1 202,33	30	2 128,53	3,79
1 suusaaxu loogonte	9 373,62	16,68	7 245,09	12,89	896,2	1 202,33	30	2 128,53	3,79
Marande (B,E)	56 200,01	100	39 700	70,64	7 161,76	9 308,24	30	16 500	29,36
Jamaanen golliraxo	47 010,04	83,65	35 731,55	63,58	4 110	7 138,49	30	11 278,49	20,07
SONADER	6 572,95	11,7	1 562,94	2,78	2 971,76	2 038,25	0	5 010,01	8,91
Golliraxo marandaano (B,A)	715	1,27	715	1,27	0	0	0	0	0
Dingiron kafonu	1 709,52	3,04	1 498,01	2,67	80	131,51	0	211,51	0,38
Golirani beedo fanka nga doome	192,5	0,34	192,5	0,34	0	0	0	0	0

Diganlagare :

Siine 2025 nafaxan ni 116 672 310 000 gd.

Ke nafaxa sage ti 9 156 766 765 siine 2024 nafaxa, kuguyen santaasin ni 7, 83%, a dabari na a saxu killixooro ga sikki 2021 – 2025 ken do nan xoto gollun faraaxunden tontonde jamon birayun da.

Siine 2025 nafaxan tejana gollu kaanankon tigitinde tooren ga da i sigindi katta tagandun xotonde – jaman losoyindu, a su da a toxo maranden killen saha, kuura gunnen banje, jiiisennen kitande, gollun bangande jewoye di fonnaxayun do yaxarun da. Taxasinden wa tejana kisinden killun do tanganden do terendun killun faraaxunden do losoyinden gollen birande.

Siine 2025 nafaxan da xuran riti nafaxan xibaare moxojanjanunte, sefexanne di, a neyen ga ni, a gajoofene sere su kuudo jomon do dowlan nafaxan tintanlenmaaxu.

Dowlan Nafaxa, su xibaaren ya ni